

10 goda råd om vardagslydnad

1. Var konsekvent

Att vara konsekvent är grundläggande i all hundträning oavsett hur du tränar. Genom att vara konsekvent får du en hund som lyssnar på dig, varje gång. I belöningsbaserad träning betyder det att du belönar hunden när du ber den om något. Hunden ska lära sig att den alltid kan få belöning när den lyssnar på dig. Det vill säga att du hela tiden ska ha godis/leksaker tillgängligt, men dessa ska hållas dolda tills de ges. Hunden ska inte veta om du har godis med dig eller inte, den ska tro att du alltid har det. Om hunden vet att det lönar sig att lyssna på dig, kommer den att göra det varje gång. Det är särskilt viktigt att vara konsekvent med de beteenden som du måste kunna lita på att hunden utför, som t ex inkallning (se mer om detta under punkt 6).

Många hundägare är konsekventa under träning, men annars under dygnet ligger godbitarna i en låda. Det leder till att hunden är duktig när ni tränar, men resten av dygnet lyder den endast när den tror den kan få något. Om du belönar hunden lite då och då får du en hund som väljer att lyssna på dig. Om du belönar sällan, kommer hunden att lyssna på dig när det passar den. Ingen hund är envis, men om du väljer att inte vara konsekvent kommer heller inte hunden att vara pålitlig i sitt beteende. Låt hunden veta att det lönar sig att lyssna på dig, alltid!

2. Gränssättning

Det är absolut nödvändigt att sätta gränser i sin hundhållning, dvs beteenden som du inte vill att hunden ska utföra. Hundar kan naturligtvis inte lära sig vad som rätt eller fel i vår människovärld, även vi själva är osäkra på vad som är tillåtet i olika situationer. När du ska sätta gränser måste du få stopp på hunden innan den har påbörjat beteendet. Ska du t ex lära hunden att inte stjäla mat från bordet, måste du hejda den innan den tagit något. Om inte, har den ju lärt sig att det lönar sig att stjäla mat. När hunden är på väg mot bordet använder du ett inlärt kontaktljud, t ex "hallå", och belönar när hunden reagerar. Efter att ha hejdat hunden 2-3 gånger, slutar den vanligtvis upp med att försöka. Den har lärt sig att det inte fungerar att stjäla mat. Hunden har inte lärt sig vad som inte är tillåtet, utan vad som inte fungerar. Detta sker därför att hundar är egoistiska och inte vill slösa sin energi på något som inte fungerar.

Observera att detta endast gäller vuxna hundar. Valpar kan inte lära sig gränser, då de ännu inte är så mentalt utvecklade att de förstår sammanhangen. De lär sig inte att det inte fungerar, utan kommer att försöka igen och igen (se punkt 3). Sätt därför så få gränser som möjligt för valpen. Valpar kan endast hejdas, och då kan du välja mellan att säga "nej" eller säga "kom". "Nej" fungerar om valpen vet att det kommer ett obehag. "Kom" fungerar om den vet att den får belöning. Valet är ditt. Ta dig tid och ha tålamod, inläring måste få ske i hundens tempo. Det är aldrig för sent att lära hunden nya gränser. Gränssättning med hjälp av positiva verkningsmedel ger trygga gränser.

3. Att hejda oönskat beteende

Vanligtvis tror folk att när du ska fostra positivt måste du alltid ligga steget före (det är visst inte nödvändigt när man använder straff). Detta stämmer naturligtvis inte. En av konsekvenserna vid användandet av belöning är att du får en hund som lyssnar. Därmed är det lätt att hejda den och få kontakt i de allra flesta situationer, men inget är 100 %. Hejda hunden genom att använda kontaktljudet (som måste vara väl inarbetat), och belöna för att hunden reagerar. Eller hejda den fysiskt genom att hålla handen framför, eventuellt ta den försiktigt med dig i halsbandet (träna på att hunden får godis när du tar den i halsbandet).

Valpar behöver sedan ett alternativ (träning, godbitsök, tuggben), annars kommer de bara att fortsätta med det som var oönskat. Genom att få belöning för alternativt beteende kommer valpens fokus gradvis att öka mot det önskade beteendet, och det oönskade beteendet reduceras. Det är viktigt att förutse händelser och träna på dem så att hunden vet hur den ska bete sig. Då slipper du hejda den så ofta. Träna inte "hälsa fint" när besöket

har ringt på dörren och hunden redan hoppar upp och ner.
Uppfostran/vardagslydnaden börjar den dag du får hem valpen.

4. Var inte rädd för att göra fel under träning

Positiv träning kräver en del av ägaren i form av att vi hela tiden måste tänka på vad som är rätt beteende och belöna detta. Det är inte alltid lätt att ställa om hjärnan, då vi lever i ett samhälle där man är van att leta efter fel beteende med påföljande straff/utskällning. Förtvivla inte, med lite träning blir det lättare för dig att se vad du varje gång ska belöna. Kom ihåg att så länge du jobbar helt positivt är det värsta som kan hända att hunden lär sig fel beteende. All träning gör att du blir en bättre tränare och att hunden blir lättare att träna. Alla gör fel, både hundar och ägare. Slappna av, nästa gång går det bra! Det viktigaste är inte vilket beteende hunden lärde sig, det viktigaste är att ni hade roligt tillsammans och fick en ny erfarenhet.

5. Lydnad

Det är viktigt att hunden är lydig och med det menas att den lyssnar på dig så fort du ber om respons. Det blir då lätt att få kontakt med hunden i olika situationer, att få stopp på oönskat beteende och att träna in övningar. För att hunden ska bli lydig måste du vara konsekvent och belöna hunden varje gång den lyssnar på dig. Använd mycket tid på att lära hunden att det alltid lönar sig att reagera på det du säger. Be om respons ("hallå") och belöna för att hunden reagerade. En lydig hund är en hund som reagerar när ägaren talar till den, inte en som kan 20 tricks.

Genom att "hjärntvätta" hunden på kontaktljudet, dvs att träna i gradvis svårare miljö (med flera störningar), kommer hunden till sist att reagera automatiskt i de allra flesta situationer. Hunden hinner då inte tänka igenom om naturens belöning är bättre än din, den bara reagerar. Hur duktig hunden blir, beror på hur konsekvent du är och om hur bra belöning Du använder. Kom ihåg att belöningskvaliteten måste öka i takt med träning i svårare miljö. Gör det lätt för hunden i början, så att det blir lätt för den att välja dig. Gör inte för många repetitioner i följd, hunden ska inte förvänta sig att du ropar på den, och ta hänsyn till hundens koncentrationsförmåga (särskilt valpar).

6. Inkallning

En bra inkallning är nödvändig för att kunna ha hunden okopplad. Om vi litar på att hunden kommer på inkallning kan vi ge hunden den frihet den förtjänar. Fyra moment påverkar inkallningen: att du generellt har god

kontakt med hunden, hundens instinkter, hur bra tränad den är på att välja dig vid störningar, och att Du har lärt in världens bästa belöning.

Vi vill att hunden blir "hjärntvättad", alltså få en "automatiserad" inkallning. Då behöver vi ett bra inkallningsljud (vissling, visselpipa) och världens bästa belöning (dragkamp, apportera en leksak, ev godis). Börja i en miljö utan störning och associera ljudet med världens bästa belöning genom att vissla medan hunden tittar på dig/är på väg mot dig och belöna omedelbart. Gör samma sak när hunden är nära och inte tittar på dig, och träna med gradvis flera störningar. Gör inte för många repetitioner i följd då detta är en övning som kräver mycket av hunden, och ljudet ska endast användas om det är nödvändigt.

Dessutom ska du belöna hunden med en godbit om den frivilligt kommer till dig när ni promenerar. Det får hunden att hålla sig nära dig så att du sällan behöver ropa på den. Ta aldrig tag i halsbandet förrän den fått sin belöning. Dvs sträck dig aldrig efter hunden, utan låt den komma in till dig.

7. "Sitt-övningar"

Alla hundar kan sitta, men att få dem att sitta när du vill och att sitta kvar vid alla typer av störningar är inte lätt. Det kräver mycket träning. Om du har bra inlärd "sitt"-övningar har du möjlighet att ha kontroll på hunden i de allra flesta situationer. Dessutom är det lätt att lära hunden goda vanor (se punkt 8). Det är en fördel om hunden är bra på att sitta så att den lätt erbjuder "sitt" i situationer där det är önskvärt. "Sitt" är oftast oförenligt med det vi vill att hunden inte ska göra, som till exempel att hoppa. Vi vill att hunden ska sitta när vi tar på oss ytterkläderna, när det kommer gäster, när en cyklist/joggare/häst passerar, när vi ska koppla upp/ta av kopplet, innan hunden får mat, när vi ska rensa öron/ögon, när vi stannar och pratar med någon under promenaden, osv.

Denna övning bygger på självbehärskning, att hunden klarar av att motstå frestelser och hellre väljer det beteende som förväntas av den. Detta blir ett slags "sitt och sitt kvar"-övning, men vi vill inte ge hunden något kommando. Vi vill hellre skapa en god vana som hunden själv kan välja (ändå sätter vi kommando på denna övning, då det ibland är nödvändigt att påminna hunden om vad den ska göra). När vi ska lära hunden att sitta kvar ökar vi gradvis tiden hunden ska sitta innan den får belöningen. Nästa steg är att gradvis lägga till störningar från dig (vifta med armar och ben). Därefter ska hunden lära sig "att komma och sätta sig", så att hunden lär sig att uppsöka oss och sätta sig när det dyker upp störningar. Det sista steget tränas i nya miljöer på ett avstånd där hunden klarar att erbjuda sitt hos dig, även med störningar. Träna mycket "sitt" i situationer där du vill att hunden ska hålla sig lugn.

8. Goda vanor

Det hunden väljer att göra i vardagssituationer kallar vi vanor. Om du inte har lärt hunden vilka beteenden som förväntas, kommer hunden själv att välja beteenden, och det är inte alltid att dessa stämmer överens med det du vill. Du vill kanske att hunden sitter lugnt vid dörren medan du tar på dig, men hunden vill hellre studsa upp och ner. Det bästa är om du bestämmer dig för hur du vill att hunden ska bete sig i vardagssituationer och lär hunden rätt beteende innan den får dåliga vanor.

Vid inläring av vanor är det viktigt att hunden själv gör beteendet utan kommando. Om hunden först måste kommenderas blir det ju ingen vana! Ska du lära hunden att sitta lugnt medan du tar på dig, börjar du med att gå ut i hallen. Hunden följer efter och du är naturligtvis redo med godis i fickan. Om du har tränat mycket "sitt"-övningar kommer den snabbt att sätta sig. Belöna hunden för att den står/sitter lugnt. Ta lugnt på dig kläderna och belöna att hunden väljer att slappna av. Om hunden börjar studsa ignorerar du den och väntar tills hunden åter sitter lugnt. Öka tiden som hunden sitter lugnt innan den får godis. Efterhand vet hunden vilket beteende som förväntas i situationen och vi kan då belöna mera sällan. Gör gärna samma sak när du kommer hem efter promenaden, sätt hunden medans du tar av dig ytterkläderna, detta är även ypperligt tillfälle att göra detta.

Var duktig på att belöna hunden för de bra beteenden den utför av sig självt, särskilt valpar. Då slipper du sedan avlära icke önskade beteenden.

9. Socialisering

En bra socialisering (känna sig trygg med människor och hundar) och habituering (anpassning till miljön) är nödvändigt för att få en bra vardagslydnad. Socialiseringsperioden pågår tills valpen är 12-14 veckor, och under denna period lär den sig lätt att vara social med egen och andra arter. Efter denna period finns det en utpräglad rädsleutveckling, och socialisering och anpassning blir svårare för valpen. För att hunden ska fungera i samhället är det viktigt att socialiseringen är tillräcklig, så att den inte reagerar med rädsla på diverse saker i miljön. En hund som är rädd, har problem med att fokusera på annat än det som tycks vara farligt. Kontakt och träning med dig blir svårt och kanske omöjlig.

Uppsök nya platser och belöna hunden för att slappna av och ta kontakt, även med många nya intryck. Lämna inte platsen förrän hunden är trygg och lugn. När hunden är trygg i de flesta miljöer är det viktigt att träna kontakt (att hunden reagerar och är beredd att jobba) och övningar som hunden kan, så att övningarna generaliseras (fungerar i alla miljöer). Hunden ska lära sig att

belöning kan komma oavsett var den befinner sig. Kom ihåg att hunden gör det den tror att den ska göra eller som den har blivit lärd. Förvänta dig inte för mycket på nya platser, börja lätt och gör det gradvis svårare.

10. Om hunden kan det, gör den det

Om den inte gör det, kan den det inte. Det hjälper inte att säga "sitt" tio gånger, bli mörkare på rösten eller använda visuella signaler om du vill att hunden ska reagera på ditt första kommando. Hundar läser först och främst visuella signaler och att koppla ett beteende till ett ord kan i början vara svårt för hunden, särskilt om du dessutom använder kroppssignaler.

Kom ihåg att hunden oftast försöker så gott den kan. Detta hänger samman med generalisering, dvs att ett beteende som hunden lär sig i en miljö kan den endast i denna miljö och inte i en annan. Träna du t ex "sitt" inne i köket och sedan går ut och kommenderar "sitt" är sannolikheten inte särskilt stor att hunden sätter sig. Ett beteende måste tränas i flera olika miljöer så att hunden lär sig att "sitt" betyder att sätta sig oavsett var den är och vilka störningar som finns. Ju fler platser du tränar på, desto duktigare blir hunden på att snabbt generalisera nya övningar.

En hund är en hund och det tar tid att forma den så att den blir problemfri. Under tiden kommer den att göra många rackartyg. Slappna av! Det mesta är normalt valp-/hundbeteende och med lite träning blir den precis så som du vill ha den.

Lycka till!